

Budjettiosasto

Hallitusohjelman rakenteellisten työllisyystoimien tilanne

Hallitusohjelma (liite D) sisältää hallituksen linjaamia rakennepoliittisia toimenpiteitä, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistamista työllisyyden kasvun kautta. Hallituksen tavoitteena on työllisyyden kasvu 100 000 työllisellä sekä julkisen talouden vahvistuminen 2 miljardilla eurolla tätä kautta vuoden 2027 tasolla. Toteutuva suhdannetilanne voi vaikuttaa siihen, miten nopeasti vaikutukset realisoituvat.

Tässä muistiossa esitellään hallituksen toimenpiteitä sellaisena kuin niiden valmistelutilanne tällä hetkellä on ja niiden vaikutuksia työllisyyteen sekä julkiseen talouteen hallitusohjelman liitteen D osalta toimenpiteiden tämänhetkisen tilanteen osalta. Toimenpiteitä esitetään liitteen D kontekstin osalta eli työllisyysvaikutuksen sekä vahvistuneen työllisyyden julkisen talouden vaikutuksen osalta. Näin toimenpiteiden suoraa kustannuksia tai säästöjä, jotka sisältyvät liitteeseen B, ei tässä yhteydessä käsitellä.

Taulukossa 1 on esitetty sellaisten liitteen D tarkoittamien rakennepoliittisten työllisyystoimien vaikutusarviot sekä työllisyyden että julkisen talouden osalta, joista on annettu hallituksen esitys. Lisäksi taulukossa on kuvattu hallitusohjelman liitteen D alustava arvio ja hallituksen esitystä laadittaessa muodostunut tarkentunut arvio. Kuten hallitusohjelmassakin, näissä tarkentuneissa arvioissa on pyritty huomioimaan ns. yhteisvaikutukset ja ne voivat siksikin joltain osin poiketa hallituksen esityksistä.

Lisäksi taulukossa on raportoitu työllisyyden vahvistumisen arvioitu vaikutus julkiseen talouteen. Arvio on alustava, ja sisältää toimenpiteiden vaikutuksen etuuksiin: toisin sanottuna, arviossa on huomioitu se, että esimerkiksi työttömyysetuuksien heikentymisestä seuraa, että työllistymisen hyöty julkiselle taloudelle on alhaisempi, kuin se olisi aiemman etuustason vallitessa.

Taulukossa 1 lueteltujen toimenpiteiden lisäksi hallitusohjelman liitteessä D on useita tunnistettuja toimenpiteitä, joiden vaikutuksia ei ole vielä arvioitu: työmarkkinauudistukset, työelämän kehittäminen ja hyvinvointi, toimeentulotuen uudistukset (kokonaisuudistus), kansainvälisten osaajien rekrytoinnin toimenpiteet, kotouttamisen vahvistaminen, sekä eläkejärjestelmän uudistukseen liittyvät vaikutukset. Näiden lisäksi on todennäköistä, että hallituskauden aikana tunnistetaan vielä pienimuotoisempia toimenpiteitä, joilla on joko positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia rakenteelliseen työllisyyteen.

Taulukko 1: Liitteen D kontekstin toimenpiteet, joista 3.4.2024 on valtiovarainministeriössä arvioitu työllisyysvaikutus hallituksen esityksen mukaisesti, yhteisvaikutukset huomioitu..

Hallituksen esitys	Työllisyyteen vaikuttavat muutokset	Liitteen D arvio	Päivitetty arvio	Julkinen talous, m/e*****
HE 34/2023 vp	Ansiotuloveroperusteiden alimitoitettu 2,8 % mukainen indeksitarkistus Valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan määräaikaisen voimassaolon jatkaminen Työtulovähennyksen kasvattaminen ja ikään perustuvan korotetun työtulovähennyksen uudelleenkohdentaminen Kotitalousvähennyksen määräaikaisen korotuksen jatkaminen. Matkakuluvähennyksen omavastuun korottaminen.	8 700	5 300 *	143.6
HE 58/2023 vp	Toimeentulotuen asumismenoista säätäminen lain ja asetuksen tasolla Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen (28 kk)	0	1 000 **	24.5
HE 73/2023 vp	Työssäoloehdon euroistaminen Lomakorvausten jaksotuksen palauttaminen Omavastuupäivien palauttaminen viidestä seitsemään	5 700 1 500 2 200	5 700 1 500 2 200	154.5 40.7 59.6
HE 74/2023 vp	Lapsikorotusten lakkauttaminen	10 000	10 000	245.0
HE 75/2023 vp	Asumisen tukien uudistaminen KHI/KEL-sidonnaisten etuuksien indeksitoimet	1 900 17 000	Vähäinen *** 18 600 ****	80 455.7
HE 8/2024 vp	Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen	8 000	10 000	80
HE 12/2024 vp	Vuorottelukorvauksen lakkauttaminen Neuvottelujärjestelmän kehittäminen ja työrauhan parantaminen	0	Vähäinen Vähäinen *****	
HE 13/2024 vp	Ansiopäivärahan tason porrastus Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä Ikkäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen (+58v suojasääntö, velvoitetöyllistämisen lakkauttaminen, +60v työssäoloehdon kertyminen palvelusta)	15 800 1 300 3 900	12 800 900 5 100	313.6 22.1 125.0
Yhteensä		77 000	74 100	1 691

* Päivitetty arvio sisältää vain vuoden 2024 aikana voimaan tulevat toimet.

** Ei suoraan sisälly liitteeseen D. Korvaa toimeentulotuen asumismenojen omavastuun asumisen tukien uudistamisen kokonaisuudessa.

*** Liitteen D arvio sisältää toimeentulotuen asumismenojen omavastuun, jota ei ole edistetty.

**** Arvio 18 600 huomioi yhteisvaikutukset. Hallituksen esityksen arvio 22 700 ei huomio yhteisvaikutuksia, vaan koskee ainoastaan kyseisen esityksen vaikutuksia voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden.

***** Julkisen talouden vaikutus pitää sisällään alustavan arvion liitteen D toimenpiteiden epäsuorasta vaikutuksesta, joka syntyy etuusmuutosten kautta (etuksien leikkaaminen vaimentaa työllistymisen julkisen talouden hyötyä)

***** Ei arvioitu hallitusohjelmavalmistelun yhteydessä. Hallituksen esityksen arvion mukaan lakimuutoksen työllisyysvaikutus on siis todennäköisesti kokonaisuudessaan korkeintaan joidenkin satojen henkilötyövuosien suuruinen.